

Bręsta naujas referendumas?!

Perskaitę "Lietuvos" laikraštį šio straipsnio (1995 03 21 Nr. 42) "Laisvė ir žemė negalime prekiauti" panorau išsakyti ir savo poziciją šiuo klausimu.

Kiekvieną dieną mus pasiekia liūdnos, jeigu ne tragiškos naujienos — valdančioji dauguma diena iš dienos smaugia vos tik užgimusį Lietuvos valstybingumą. Klaidingas nekuomet negali tapti suvereniu. Tai dvasinė būsena — jausti savo valstybę kaip patį save, didžiulius savo tautos, jos žygdarbius, tradicijas, papročius. Per penkiasdešimt metų išstovėjus ant kelių prieš Maskvą, nejučiom taip ir norisi vėl puliti ant kelių prieš Briuslį. Dvasios nykštukai nekuomet neprilygts tautos milžinams, šimtmečiais gyvensiems Lietuvos valstybingumą, tautos savime, kalba, kultūra... Kaip bebūtų skaudu, mums tenka pripažinti — mes neverti savo didžiųjų protėvių, dvasia ir kalavijų gynybą ir plėtimą Lietuvos valstybę. Kodėl? Ogi todėl, kad abejingai žiūrime į tuos, kurie dėl mūsų pažeisto gerbūvio iškoję į valdžią, niekina ir žemina mūsų valstybingumą.

Lietuvoje beveik viskas parduota: gamyklos, pastatai, verslas. Beliko žemė. Žemė, kurioje mes sėjame, auginame ir iš kurios maitinamės. Taigi, norint sužlugdyti mūsų valstybingumą, belieka parduoti žemę. Kai nebeturėsime ant ko stovėti, nuomosime ją iš Europos Sąjungos. Suprantama, lietuviškas sviestas — blogai, europietiškas margarinas — gerai. Taigi

būkite nuolankūs Europai — gausite sintetinio pigaus margarino, nes savo lietuviško natūralaus sviesto greitai laiku neapsimokės gaminti. Be to, apie ką galima kalbėti su skolininkais? Praskolinę Lietuvą ir beverti sintetinio europietiško margarino. Beje, valgę sovietinį margariną tikrai patvirtins, kad europietiškas skanesnis. Tai tvirtina ir Europos ekspertai, už mūsų pinigų mokantys mus kaip reikia gyventi. Tiesa, reikėtų pripažinti, kad kai kurie ekspertai rimtų mokslų ir neragavę, tačiau tokie provincijai kaip Lietuva — visai tinkami. Juk juos pasikvietę valdininkai, nors ir pripažino esą durniais, tačiau už tai buvo gausiai atlyginti.

Deja, iš viso šito aš nepadariau jokių europietiškių išvadų, nes man niekas nieko nesumokėjo. Taigi esu priverstas konstatuoti, kad vyksta europietiška tariant — totalinė Lietuvos žmonių profanacija arba lietuviškai — visotinis tautos kvailinimas. Tą patvirtina ir 18 Rytų ir Vidurio Europos šalių gyventojų apklausa: 38 proc. jų mano, kad įstojus į Europos Sąjungą, žemdirbių gyvenimo sąlygos pablogės ir tik 31 proc., kad pagerės, tuo tarpu 39 proc. jų mano, kad valstybės tarnautojai iš to išloš ir tik 14 proc., kad ką nors praras.

Sužlugdžius Lietuvos žemės ūkį būtina atimti net ir viltį jam kada nors atgimti. Tik tokiu atveju į Lietuvą importuojančios maisto produktų bendrovės galės jaustis saugios ir užsitikrinti ilgalaikį pelną.

Šiuo metu Lietuvos kaimo žmonėliai niekaip negali privatizuoti tu pažadėtųjų dviejų tirių hektarų. Suprantama, jie pinigų neturi... Visai kas kita, jei žemę parduosim užsieniečiams. Tie ir sumokės brangiau ir mūsų žemdirbius pamokys, kaip reikia karvėms uodegas mazgyti. Taigi nėra valstybės, nėra realios žemės nuosavybės, nėra sąmoningų piliečių.

Koks tai būtų džiaugsmas — viens du ir pardavei Lietuvos žemelę... Tačiau mieli ponai, ne taip greit, teks atlikti vieną formalumą... Vadovaujantis senu geru lietuvišku posakiu: "mažas akmenėlis didelį vežimą verčia". Lietuvoje bręsta referendumas, kurį žadėjo inicijuoti Lietuvos tautinių liberalų sąjunga, pirmuoju teiginiu įrašydama: "Palikti nepakeistai Lietuvos Respublikos Konstitucijos 47 straipsnį — "Žemė, vidaus vandenys, miškai, parkai nuosavybės teise gali priklausyti tik Lietuvos Respublikos piliečiams ir valstybei. Žemės sklypai nuosavybės teise įstatymu nustatyta tvarka ir sąlygomis gali priklausyti užsienio valstybei — jos diplomatinėms ir konsulinėms įstaigoms įkurti. Lietuvos Respublikai išimtinė nuosavybės teisė priklauso: žemės gelmės, taip pat valstybinės reikšmės vidaus vandenys, miškai, parkai, keliai, istorijos, archeologijos ir kultūros objektai. Lietuvos Respublikai priklauso išimtinės teisės jo erdvę virš teritorijos, jos kontinentinį šelfą bei ekonominę zoną Baltijos jūroje".

Rinkimų į vietos savivaldos organus metu savo agitacinės kalbosse minėtąją nuostatą palaikė ir kiti partijų — tautininkų, respublikonų — atstovai. Todėl šio referendumo rezultatas, esu įsitikinęs, bus ne įsų naudai, ponai euruolietuviai!

Loizius RAZAUSKAS

Varniškiai nori, kad jų miestas išliktų miestu

Antroje Telšių rajono tarybos sesijoje priimtas nutarimas apjungti Varnių miestą ir Varnių apylinkės seniūniją. Šitaip norima sutaupyti lėšų iš valdymui skirtos fondo, sumažinti administracijos aparatą. Tokiu sprendimu rimtai pasipiktino daugelis Varnių miesto gyventojų. Šis žemaitijos miestas turi savo heraldiką, yra gerokai senesnis ir turi gilesnes istorines šaknis negu Telšiai. Ir staiga — eilinė seniūnija. Varnių miesto gyventojai įteikė Telšių rajono tarybai pareiškimą, kuriame protestuoja

prieš šį nutarimą ir reikalauja, kad jo vykdymas būtų sustabdytas.

Pareiškimą pasirašė 465 miesto gyventojai, nors, pasak miesto mero Rolando Bružo, parašai buvo renkami tik vieną dieną. Meras piktošai, kad rinkiminės kampanijos metu konservatoriai žadėjo, jog primdami sprendimus visais rimestais klausimais tarsis su miesto gyventojais, stengis atsižvelgti į jų nuomonę.

Telšių merė Danutė Mileikienė apsilankė Varniuose. Tačiau savo nutarimo neatšaukė, su miesto gy-

ventojais taip pat nesitarė. Jos vizito metu būsimoji valstija seniūne patvirtinta Gražina Liatukienė, buvusi Varnių apylinkės Globos ir rūpybos skyriaus tarnautoja. Miesto merijos tarnautojai buvo išpėti, kad jiems bus įteikti lapeliai apie galimą atleidimą iš darbo.

R. Bružas sakė, kad neišsivaduoja miesto be savo savivaldos ir biudžeto. Beje, Varnių miesto teritorijoje aras žemės iki šiol kainuoja 40 litų, kai tuo tarpu aplinkiniuose kaimuose — tik 4 litus. Pasak R. Bružo, dauguma varniškių rimtai susirūpinę savo miesto likimu ir nepatenkinti naujosios rajono valdžios priimtu nutarimu. Miestiečiai jau kreipėsi į Kultūros ministeriją, Žemaitišką akademiją, žada prašyti užtartinio ir pas jo ekselenciją vyskupa Antaną Vaičių.

Antanas KAKANAUSKAS

Atsimerkime pagaliau

Sunki šiandien mokytojų dalia. Leopoldas Budrikas ("Lietuva", Nr. 66), Nijolė Marcinkienė ("Lietuva", Nr. 69) gražiai kalba apie mokytojų priedermę. Betgi mokykla, mokinį elegys priklausomai nuo mokytojų, o nuo tertių, iš kurios ateina vaikai. Mokytojas tai ne tektintojas, kuris gauna standartinį ruošinį, kad pridėtų trūkstantį detalę ir sukurtų tobulę.

Vaikai ateina iš namų "šakoti", įdirge, neišklausyti. Jie erzina vie-

nas kita, keršija, laužo mokyklos daiktus. Lygiai taip pat, kaip ražo savo namų liftų sienas ir pripašo jas bjaurių angliškų šukių, nusėja stiklo šukėmis kiemą, o švedams gimimo dieną be tėvų vieni, namuose, cigarečių nuorūkas, išgerto limonadą skardines metu per balkoną į kiemą, tiesiai ant žaidžiančių mažųjų vaikų galvų.

Nei motinos, nei tėvai su vaikais neišsima aptvarkyti kiemo, kuriame tuoj sužels dar vietomis neištrypta žolė, kuri paslėps stiklų

duženas, šunų ekskrementus, plastmasės gabalėlius.

Po langais į gatvę išpuoselėtuose darželiuose kapstosi senutės pensininkės, o išsigandusi metinuko mama su kibireliu aprėnka stiklus ir šiukšles smėlio dėžėje.

Laukiami, kad sutvarkys kiemsargiai, savivaldybės?

O kur mes patys, bendruomenė? Pažvelkime į savo aplieistos daugiabučius būstus ir pasakykime vaikams, kad čia — jų namai — vietinteliai. Jų kietas. Kad jie mylėtų aplinką, patys save. Tada ir mokykloje jie bus kitokie.

Nerutė KUBILIENĖ

Pritariu pasiūlymui

Gerb. Vytauto Kazlauskio straipsnis "Kviečiu į Haid parką" ("Lietuva", 1995, kovo 25, Nr. 46) paspartintu mūsų Valstybėje tapti visiškai demo-

kratiška. Tuoju pat reikia įteisinti savitaisyje nuolatinę skyrelį: Haid parkas. Vėliau mūsų valstybėje reikėtų rūpintis įkurti ne Haid parko klubą,

bet Haid klubo bendriją. Tuomet galėtume turėti savitaisyje "Haid parkas" (lietuvių, viena užsienio kalba).

Lietuva be Haid parko — Lietuva be demokratijos!

Jokūbas ATKOČIŪNAS

Kada bus pasaulio pabaiga?

Kalbant apie pasaulio galą, visų pirma reikia pamąstyti išsiaiškinti, kas gi yra pasaulis. Kad ir kaip juokingai šis klausimas skambėtų, jis nėra jau toks paprastas. Pradėkime nuo kraštutinumo: ar vieno žmogaus mirtis — tai jau pasaulio pabaiga? Kasdien pasaulyje miršta tūkstantai žmonių, o pasaulis, kaip matome, lieka. Taigi, ne. O vieno kaimo žūtis? Irgi ne. Vieno miesto? Ne. Vienos valstybės, šalies, tautos? Kad ir kaip skaudu būtų, ne. Vienos ištisos rasės, ištisos kultūros žūtis? Tos rasės, tos kultūros požūrių, gal taip, bet apskritai, žinoma, ne. Visos žmonių žūtis ir išnykimas? Ir taip, ir ne. Šios civilizacijos požūrių — taip, tačiau gal tai apskritai jau nebe pirmą Žemės planetos civilizaciją? Pasaulis — tai kažkas daugiau už vieną, kad ir ilgą laiką trpsnį. O pačios Žemės planetos žūtis, sprogimas, katastrofa? Žemės gyvybei — taip, tačiau Kosmose gali būti ir daugiau apgyventų planetų, kas žino...

Tad iškyla klausimas, apie kokį pasaulį žmonės galvoja, kai kalba apie "pasaulio pabaigą"?

Reikia vis dėlto pripažinti, kad jo — vieno vienintelio žmogaus iš nesuskaičiuojamos daugybės — mirtis iš tikrųjų yra jo pasaulio galas, tokio pasaulio, kokį matė tas vienintelis žmogus. Tas pats pasakytina ir apie kaimą, tautą, kultūrą. Kitaip sakant, pasaulis, nors atrodo kone objektyvumo įsikūnijimas, iš tikrųjų yra labai subjektivas dalykas, visiškai priklausantis nuo pasaulėjaus, pasaulėvokos, pasaulėžiūros, nuo tos vidinės tvarkos, kurioje mes regime išorinius daiktus ir įvykius. Kaip tik šios tvarkos dėka mes ir tegalime suprasti aplinkos reiškinis, vienas

kitą ir pačius save. Kur šita tvarka galioja, kur mes aptįstame, kas ką reiškia, kur galime nusipėti įvykius bei poelgius ir todėl jaučiamės santykinai saugūs, ten ir yra "pasaulis". Kita vertus, ten, kur mums įprasta, tiesiog savaime suprantama tvarka nebegalioja, tarsi žemė iš po kojų prarastume, — ten pasaulis ir "baigiasi".

Atrodytų, jog bet kokia tvarka — gėris, o tvarkos suirimas, netvarka — blogis, tačiau iš tikrųjų ne viskas taip paprasta. Tokia tvarka, kuri neleidžia žmogui jėgoms laisvai, kūrybiškai, vaisingai reikštis, kuri tik ir tesiekia sukaustyti žmogaus gyvybines jėgas, mirtinai užvožti, užbetonuoti sielos gelmę, kad pati įsitvirtintų amžinai, tokia tvarka — akivaizdu — yra bloga. Ji pati ir sukelia prieš save požemin nutremtas kūrybines jėgas ir paverčia jas griauinančiomis, ardančiomis, naikinančiomis, kurios anksčiau ar vėliau padaro galą jai, "pasaulio galą". Kita vertus, "netvarka" kaip laisvė nuo blogos tvarkos jau vien dėl to yra gera — mažų mažiausiai kaip geresnės, ne slopinančios, bet žadinančios ir palaikančios gyvybę tvarkos galimybė. Pavyzdžiui toli ieškoti nereikia.

Apibendrinant galima sakyti, jog "pasaulio galą" sąvoka žmonėms iš esmės susijusi su slepiančios, slopinančios, gyvatą (simboliškai — gyvatę) prievartaujančios tvarkos nesamoninga nuojauta. Šia prasme tragiškai ši sąvoka skamba tik pačiai jai šitaip interpretuojančiai, savo galą jaučiančiai tvarkai. Apskritai "pasaulio pabaigą" vaizdinių negalima nagrinėti atsietai nuo pasaulėvaizdžio, nuo pasaulėžiūros, kurioje jie atsirado kaip užuomina, kad po neprie-

kaištinga paviršutiniška tvarka jos gelmėse ne viskas tvarkoj. Turėdami galvoje konkrečias "pasaulio galą" vaizdinių ištačias, nesunkiai suprasime, koks būtent "pasaulis" vis bijo savo galo — argi ne vagonių kepurė dega? Kitaip sakant, "pasaulio galas" paprasčiausiai reiškia, jog anaipol nebe "visi keliai veda į Romą". Nes Pasaulis išties yra neaprepiamai didelis ir nepaprastai įvairus ir, svarbiausia, gyvas bei laisvas, nebesukiamas į visiemis vienos privalomos pasaulėžiūros vėdarus.

Šia prasme "pasaulio galas" išties gali tapti ilgai laukta "Lietuvos pradžia" — tikruju dvasiniu atgimimu iš pačių giliausių, tūkstantmečių siekiančių šaknų, keletą šimtmečių trukusiai žiemai tepakandus vien pernykščių lapus. Vieno tokio "pasaulio" (beje, pavadindavusio savo sostinę ir "trečiąja Roma") galą Lietuva neseniai matė ir tebemat. Ir ką gi? Ogi nieko. Tik tiek, kad nebereikia savo kaulais grįsti kelio į "šviesią ateitį", į šitą komunistų "rojų". Be to, pats komunizmo vardas kyla iš tos pačios komunijos. Galgi ir mūsų sielos vienyšk liausis vergavę už "būsimo" išvadavimo pažadus (komunistai irgi juk "vadavo")! Ilausis svyravę ir Rytus ar Vakarus, bet išsities tiesiai į Dangu virš savo galvos? Tarsi pati Gyva Dvasia pagaliau išties prisikeltų po šitieką amžių trukusio slogaus nukryžiavimo. Padėk Dieve!

Šia prasme "pasaulio pabaiga", regis, jau prasidėjo, jau vyksta — mumsyse pačiuose, mūsų sielų gelmėje, kur dar nematomų pirmųjų Pavasario upeliukščių iš vidaus aplausti nebesulaikomai žlunga visi žiemos įtvirtinimai.

Dainius RAZAUSKAS

Amerikos teatrų, kino saliu, pasilinksminimų vietų savininkai šią savaitę tikisi neblogai uždirbsią. Mat, pritar-dami visuomeninės organizacijos "JAV be televizoriaus" raginimui, septynis dienas apsieiti be geriausiojo šeimos draugo, amerikiečiai plūstels ten, kur būtų galima televizorių pamiršti. Išjungto televizoriaus savaitės idėja pritaria tam tikrų JAV valstijų gubernatorių Sveikatos medicinos asociacija ir Mokytojų federacija. Manoma, kad akcijoje dalyvaus apie 1 mln. šeimų.

"Ar ištvėrtumėt visą savaitę neįsijungę televizoriaus jū?" — "Lietuva" pasiteiravo savo skaitytojų.

25 m. Eglė K. pareiškė, kad televizoriaus dabar jos gyvenime reikiškas labai daug. Nes daugiau nėra ką veikti. Jeigu finansinė padėtis leistų, prieš televizorių sėdėtų gerokai rečiau. Eglė K. įsitikinimu visos rodytos ir vis dar rodomos muilo operos vienodos. Žiūrimiausios iš jų yra "Santa Barbara", o lietuviškasis serialas "Giminės" esantis geriausias. Eglė pastebėjo matanti penkis kanalus. Ir tai esą "per akis".

Mokytoja Z. Norkienė tvirtina, kad prieš televizoriaus ją retai išvysi. Prisėda pažiūrėti tik "Ponoramą". Užtat jos mamą į kūdikio besilaukiančią marčią traukia tik lėkšti serialai. "Kodėl neparodė nė vieno, iš kurio būtų galima pasimokyti. Žiūri ir jokios naudos. Tik matai, kokie tamsūs žmonės ty Lotynų Amerikos šalių, iš kur daugiausia sulaukiame serialų. Negi taip ir yra?"

Auginanti trėčius metukus dar neįkopusią dukrelę Zina Krienė sako, kad sėdėti prie televizoriaus jos užsiėmimas. Ji įsijungia, kai rodo animacinius filmus. Z. Kitrienė "Lietuvai" teigė, kad tikisi sulaukti daugiau pramoginių laidų, komedijų, jas žiūrėdama norėtų atsipalaiduoti.

Visą savaitę be televizoriaus

Vilniaus senamiestyje gyvenantis pensininkas ponas Mykolas "Lietuvai" teigė, kad lietuvišką televiziją žiūri tik tada, kai rodo "Sėkmės kelius" arba "Moki žodį — žinai kelią". P. Mykolui piktą, kad Lietuvos kinematografininkai yra prikūrę tiek nebologų filmų — ir meninių, ir dokumentinių, o niekam tai nežinoma ir neįdomu.

Istorikė Daina Černytė sakė, kad televizorių skiria pakankamai daug laiko. Ji žiūri ne iš nerūpėjimo ką veikti, o kad gautų

daugiau informacijos. Žinių laidų nemėgsta, naujienas sužino iš radijo ir laikraščio. Dažniausiai televizorių įsijungia, kai rodomi filmai, iš kurių galima sužinoti apie tam tikrus žmonių papročius, kultūras. Televizorius geriau negu kino salė, nes ji žiūrėdama D. Černytė mezza. Jos nuomone, kai filmai yra poros serijų, juos galima būtų rodyti tą patį vakarą. Serialų, sakė D. Černytė, nemėgstanti, nes jie per ilgi.

Lina VADUVIENĖ

MIELI SKAITYTOJAI! Užsisakykite dienraštį

Prenumeratos indeksas 67533